

MØRE OG ROMSDAL MUSIKKRÅD – HØRING NOU 2013:4 KULTURUTREDNING 2014

Kommentar til Kulturutredningen 2014

Møre og Romsdal musikkråd slutter seg til de gode intensjonene i Enger-utvalgets grundige rapport som ble overrakt kulturminister Hadia Tajik den 4.mars 2013, og har følgende kommentarer til den:

Tid for å bygge Den kulturelle grunnmuren

Møre og Romsdal musikkråd er meget fornøyt med at kulturutredningen setter et så sterkt fokus på behovet for et lokalt kulturløft. Det handler om å rette oppmerksomheten tilbake til grunnmuren i «det norske kulturhuset» - til selve fundamentet for å utvikle og vedlikeholde et mangfoldig og frodig kulturliv for framtida.

Det lokale musikklivet er en stor del av denne grunnmuren, og har sett lite til de økte bevilgningene over statsbudsjettet de siste årene. Lokal-demokratiet står sterkt i de lokale musikklag og musikkforeninger, og musikklivet lokalt er virkelig mangfoldig. Vi mener en nasjonal kulturpolitikk bør rette sterkere søkelys på nettopp de lokale lagene og rammebetingelsene for disse – og at det er behov for en samlet innsats fra stat, fylkeskommune og kommune for å legge forholdene bedre til rette for å utøve og oppleve musikk lokalt over hele landet.

Vi vil også berømme utvalget for en grundig og prinsipiell gjennomgang og vurdering av «Kulturpolitikken berettigelse». Vi anser dette viktig – ikke minst for en helhetlig nasjonal kulturpolitikk som omfatter både staten, fylkeskommunen og kommunene.

Musikklivet trenger egnede lokaler – til øving og framføring, til hverdag og fest

Utredningen berører kulturbygg-situasjonen, men fokuserer etter vår mening for mye på kulturhusene i forhold til det store antall musikk- og kulturlokaler som det lokale musikklivet trenger. Kommunens storstue, «kulturhuset», er en viktig arena – men alle de øvrige øvings- og konsertarenaene er mye viktigere.

Delrapportene og analysen i utredningen er krystallklar: Kulturløftene I og II har til nå stort sett vært rettet inn mot de statlige kunst- og kulturinstitusjonene, de nasjonale kulturbyggene og store formidlingsarenaene. Det har også vært stor fokus på de regionale institusjonene, regionale kulturbygg, kulturnæringsaktørene, begivenhetsaktørene som festivaler o.l., mens grunnmuren forvitrer. Alle ser at dette ikke er bærekraftig over tid – før eller siden vil dette «kulturhusprosjektet» tippe over av seg selv. Det er viktig å ha fokus på at det lokale musikklivet – at de skal ha akseptable egenskaper – det være seg øverom for band, sted for skolekorpset til øving, et egnet korrom der korene kan øve og holde konserter, der folkemusikklaget kan føle seg hjemme og der storbandet kan utvikle seg videre. Ett konsertlokale kan ikke være egnet for alle musikkjangre. Det er derfor behov for en økt bevissthet om det store antall lokaler som trengs i kommunene, og ikke minst at den eksisterende tilskuddsordningen for kulturbygg endres.

Vi ber om at musikklivet får tilgang til egnede lokaler, og at tilskuddsordningen for kulturbygg endres, slik at Kulturbygg må få samme modell for finansiering som idrettsarenaer. Det er også stort behov for en nasjonal kartlegging av kulturlokaler, på linje med den som fines for idrettsarenaer. Erfaringer som er gjort de siste årene, ikke minst med de akustiske målingene i musikklokaler som Norsk musikkråd har gjort, er at det er svært få egnede lokaler som tilbys det lokale musikklivet. Samtidig vil det i mange tilfeller være forholdsvis små investeringer som trengs for at lokalene skal bli brukbare.

Dette er ny kunnskap som bør formidles til kommunene – samtidig som det trengs økonomiske tilskudd for å hjelpe kommunene med disse investeringene, slik idretten har det.

Skolebygg er verdifulle kulturbygg. Vi savner en gjennomgang av skolebyggenes funksjon som kulturarenaer – for det lokale korpset, bandet, koret, trekkspillklubben osv er det i første rekke

skolebyggene vi bruker. Det virker derfor ufullstendig når skolebyggene ikke tas med i vurderingene om kulturlokaler.

Et lokalt kompetanseløft – voksenopplæring i studieforbund

For å kunne bidra fullt ut til et godt lokalt kulturliv trenger de lokale musikklag og -foreninger et lokalt kompetanseløft. Voksenopplærings-systemet, med grunnlag i Lov om Voksenopplæring fra 2010, er et velfungerende system med fokus på en kombinasjon av demokrati, samfunnsutvikling, fokus på den enkeltes utvikling, på deltakelse i kulturlivet og ikke minst økt kvalitet gjennom god opplæring. Vi vet at over 70% av voksenopplæring i studieforbund (som omfatter 1,4 millioner studietimer og opp mot 500.000 deltakere) skjer innen emnene Kultur, demokrati og Livssyn (KDL). Voksenopplæring i studieforbund skjer i ca 80% i regi av lokale lag og foreninger, nettopp grupper som kulturutredningen peker på trenger et løft. Et målrettet tiltak vil derfor være å øke tilskuddene til voksenopplæring betydelig – dette vil komme direkte de lokale frivillige organisasjonene til gode. Utredningen foreslår også å vurdere å flytte administrasjonen av voksenopplæring i studieforbund til Kulturdepartementet, et forslag vi fullt ut støtter. Det vil da bli lettere å se tilskuddsordningene overfor frivillig sektor bedre i sammenheng, og ikke minst tydeliggjøre at voksenopplærings-systemet nettopp er etablert for å øke kvaliteten i organisasjonenes opplæring - både overfor egne medlemmer og overfor lokalsamfunnet.

En nasjonal kulturpolitikk

Vi savner en nasjonal kulturpolitikk der statlige, fylkeskommunale og kommunale forhold blir sett i sammenheng. Ikke minst savner vi et tydeligere fokus på det regionale perspektivet; fylkeskommunens plass i den nasjonale kulturpolitikken. Vi mener at denne bør tydeligere defineres, ikke minst med fokus på veiledning av lokalsamfunnene og den kulturelle grunnmuren, kompetanseoppbygging og -spredning i eget fylke, ansvar for regionale organisasjonsledd og regionale tiltak og andre relevante oppgaver. Vi ser at mens både statlige og kommunale bevilgninger har økt sterkt har ikke fylkeskommunene fulgt opp denne økningen, noe som svekker relevansen for fylkeskommunene på kulturområdet. Vi ønsker tvert i mot en økt rolle for fylkeskommunene i kulturpolitikken.

Frivillige organisasjoner – vinnere eller tapere?

Kulturutredningen sier at frivillige organisasjoner er en av budsjettvinnerne de siste 10 årene. Imidlertid er denne økningen så å si ene og alene moms-kompensasjonen, og denne tilfaller i liten grad yringskulturens lokale organisasjoner. Dersom vi ser bort fra denne er det heller en nedgang i tilskuddene til lokal frivillighet. Vi savner en oversikt over hvor mye av momskompensasjonen som går til yringskulturens lokale lag, og føler oss sikre på at er som dette beløpet legges til grunn vil lokal frivillighet framstå som budsjettapere, og ikke som budsjettvinnere.

En god utredning – vi venter spent på fortsettelsen

Møre og Romsdal musikkråd slutter seg som sagt i stor grad til vurderingene og konklusjonene i NOU 2013:4 Kulturutredning 2014. Vi venter spent på hvordan dette følges opp i konkret politikk. Utredningen peker på en rekke større og mindre tiltak som trekker i positiv retning, og som samlet vil gi kulturen i Norge, og ikke minst den lokale kulturen, et løft. Ikke alt koster mye penger – en samordnet nasjonal kulturpolitikk, bedre sammenhenger mellom de administrative nivåene og ikke minst et omforent (politisk) begrunnelse for det offentliges involvering og tilskudd til kultur er eksempler på dette. Samtidig er det klart at en videre økonomisk satsing på kultur vil måtte ta inn over seg kulturutredningens konklusjoner – med økt vekt på å bygge den kulturelle grunnmuren, med økt fokus på de mange kulturlokaler som trengs i det lokale kulturlivet, med økt behov for forskningsbasert kunnskap om kultur og kulturpolitikk, kort sagt et større lokalt fokus.

Vi håper at utredningen legges til grunn for både den nasjonale og statlige kulturpolitikken i årene som kommer.

Med vennlig hilsen

Møre og Romsdal musikkråd

Arne-Dag Gjerde
styreleder